

Se adresseliste

Vår ref:
2007/30-21

Sakshandsamar:
Signe Sollien Haugå
☎ 37937525
post@setesdal.no

Arkiv:
026

Dato:
28.01.2008

Høringsuttalelse til Sørheim-utvalet fra "K14-kommunene" i Agder

Felles høringsuttalelse fra kommunene i K14 på indre Agder vedlegges.

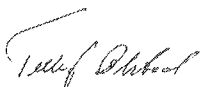
K14 består av kommunene Bykle, Valle, Bygland, Evje og Hornnes, Iveland, Gjerstad, Vegårshei, Åmli, Marnardal, Audnedal, Åseral, Hægebostad, Kvinesdal, Sirdal og Froland. Iveland og Audnedal har i tillegg også sendt egen høringsuttalelse, der det spesielt påpekes urimeligheten av at disse to kommunene ikke får utløst noe distriktspolitisk tilskudd med de beregningsprinsippene som ligger i Sørheim-modellen.

Vi viser til vedlagte notat/høringsuttalelse, men oppsummerer i dette brevet hovedtilrådingene fra oss i K14:

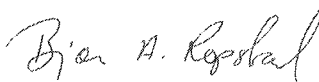
- ✓ Skatteandel på opp mot 50 % ser vi på som en akseptabel "lokal finansieringsdel" gitt en endring i inntektsutjevningen i tråd med hva flertallet i Sørheim-utvalget foreslår og at selskapsskatten fullt ut blir statlig. Vi ser for oss at kommuneopplegget i de enkelte års statsbudsjett kan ha som rettesnor (handlingsregel) at skatteandelen skal tilpasses innenfor en korridor fra 45 % til maksimalt 50 %. **Av fordelingsmessige hensyn vil vi gi sterkere støtte til en skatteandel nærmere 45 % enn 50 %.** Som ledd i den generelle tilpasningen av skattører og skatteandel i kommuneopplegget over statsbudsjettet, vil vi trekke fram muligheten for også å kunne oppjustere satsen for naturressursskatt.
- ✓ Vi syns argumentene for å fjerne selskapsskatten som kommunal inntektskilde er mer tungtveiende enn motargumentene, og går derfor inn for at selskapsskatten igjen skal bli en fullt ut statlig skatteinntekt f.o.m. 2009. **Vi ønsker at bortfallet av selskapsskatt også kompenseres noe i form av økt rammetilskudd – altså ikke at hele kompensasjonen kommer som økt skatt fra personlige skattytere/forskuddsordningen.** Igjen tillegger vi her fordelingsmessige hensyn stor vekt (ved at dette isolert sett trekker i retning av en skatteandel nærmere 45 enn 50 %).
- ✓ Inntektsutjevning i tråd med modellen fra flertallet i Sørheim-utvalget.
- ✓ Modell for distriktspolitisk tilskudd etter grunnprinsippene fra Sørheim-utvalget, men at det innføres et særskilt **småkommune-tilskudd** i tillegg som en del av rammen for det distriktspolitiske tilskuddet. Vi viser til selve høringsuttalelsen og et tilhørende vedlegg for detaljer i utformingen av en slik modell. Vi legger til grunn at småkommune-tilskuddet finansieres med friske midler ved selve innføringen (på linje med hva vi foreslår for vekstkommune-tilskuddet).
- ✓ Inkludere kompensasjonen for differensiert arbeidsgiveravgift i det distriktspolitiske tilskuddet. Dvs. at denne kompensasjonen legges inn som egen kolonne i utmålingen av distriktstilskuddet, slik at all distriktspolitikk i inntektssystemet blir samlet i ett tilskudd.

- ✓ Av hensyn til forutsigbarhet og forenkling støtter vi utvalgets forslag om endring i telledato for fordeling av innbyggertilskudd og beregning av utgiftsutjevningen.
- ✓ Vi støtter anbefalingen om et eget veksttilskudd i samsvar med beregningsprinsippene i modellen fra Sørheim-utvalget. Vi syns det er naturlig at innføringen av et slikt nytt tilskudd finansieres av friske midler, siden det er snakk om en særskilt kompensasjon til én bestemt gruppe kommuner.
- ✓ Vi støtter innstillingen til utvalget om en viss reduksjon i skjønnsmidlene, men anbefaler at alle regionalpolitiske midler løftes ut av skjønnsmiddelrammen. Vi ønsker derfor at også den delen av skjønnsrammen som kompenserer kommuner for forhøyet sats etter tilbakeføringen av differensiert arbeidsgiveravgift, trekkes ut fra skjønnsmidlene og legges inn i rammen for det distriktspolitiske tilskuddet. . De kompensasjonsmidlene som skal rettes mot næringslivet i de kommunene med forhøyet arbeidsgiveravgift (i Agder gjelder dette bedrifter innenfor sone 1a), kanaliseres i dag via fylkeskommunene. Vi syns at disse midlene mer praktisk heller kan utbetales direkte til aktuelle kommuner (som en del av og spesifisert som egen kolonne i utmålingen av distriktstilskuddet over inntektssystemet), men at kommunene vil være pliktig til fortsatt å bruke disse midlene som styrkingstiltak overfor næringslivet/private bedrifter.
- ✓ Vi gir tilslutning til Sørheim-utvalgets inntektsgarantiordning og dermed avvikling av dagens overgangsordning.

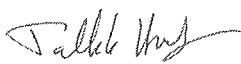
Med vennlig hilsen

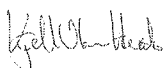
Tellef Olstad
Leder K14 / ordfører i Åmli kommune

Bjørn Ropstad
leder av arbeidsgruppe /
ordfører Evje og Hornnes kommune

Tallak Hoslemo
rådmann Bykle kommune

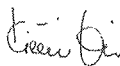

Kjell Olav Hæåk
rådmann Audnedal kommune

Aasmund Lauvdal
kst. rådmann Bygland kommune
sign.

Anne Sofie O Hornnes
økonomisjef Evje og Hornnes kommune
K14

Kjetil Lie
forsker Telemarksforskning

Signe Sollien Haugå
daglig leder Setesdal Regionråd / sekretær

Setesdal Regionråd – eit samarbeid mellom kommunane Evje og Hornnes, Bygland, Valle og Bykle

Setesdal Regionråd | Kommunehuset, N-4747 Valle | Telefon sentralbord: 37 93 75 00 | Org.no: 981543556 | Bank: 2890.67.12905
E-post: post@setesdal.no | www.setesdal.no

Adresseliste:

Kommunal - og regionaldepartementet Postboks 8112 0032 Oslo

Kopi til:

Audnedal kommune		4525	Konsmo
Bygland kommune		4745	Bygland
Bykle kommune		4754	Bykle
Froland kommune		4820	Froland
Gjerstad kommune		4980	Gjerstad
Hægebostad kommune		4595	Tingvatn
Iveland kommune		4724	Iveland
Kvinesdal kommune		4480	Kvinesdal
Marnardal kommune		4534	Marnardal
Sirdal kommune		4440	Tonstad
Vegårshei kommune		4985	Vegårshei
Vinje kommune		3890	Vinje
Åmli kommune		4865	Åmli
Åseral kommune		4540	Åseral
Evje og Hornnes kommune	Evjemoen	4735	Evje
Valle Kommune	pb. 4	4747	Valle
Tinn kommune	Postboks 14	3661	Rjukan
Fylkesmannen i Vest-Agder	Serviceboks 513	4605	Kristiansand S
Vest-Agder fylkeskommune	Serviceboks 517	4605	Kristiansand S
Aust-Agder fylkeskommune	Serviceboks 606	4809	Arendal
Fylkesmannen i Aust-Agder	Serviceboks 606	4809	Arendal
KS Agder	Serviceboks 606	4809	Arendal
Tokke kommune	Storvegen 60	3880	Dalen

HØRINGSUTTALELSE FRA K14-GRUPPERINGEN PÅ INDRE-AGDER¹

Skatteandel og stabilitet/forutsigbarhet i inntektsrammene

Sørheim-utvalget anbefaler at skatteinntektene fortsatt skal utgjøre rundt 50 % av kommunenes samlede inntekter. Utvalget har i sin vurdering av skatteandelen tillagt hensynet til lokal forankring av inntektene og lokaldemokrati stor vekt på bekostning av hensynet til fordeling, forutsigbarhet og stabiliseringspolitikk. Utvalget mener ellers at kommunene bør kunne håndtere usikkerhet rundt skatteinngangen det enkelte år. Sørheim-utvalget ønsker derfor ikke at det skal innføres noen ordning der staten garanterer for deler av avviket mellom anslått og faktisk skatteingang.

Våre kommentarer og anbefalinger:

Stor vekt på lokal forankring oppfattes slik at det skal være en sterk kobling mellom de som betaler skatten, lokale beslutningstakere og brukerne av tjenestene. Vi er i utgangspunktet enig i en slik vektlegging av lokal forankring. Men en høy skatteandel har klare fordelingsmessige konsekvenser. Vi synes derfor det er naturlig å se skatteandelen i sammenheng med graden av inntektsutjevning. Blir det tilslutning til utvalgets forslag om en skatteandel på rundt 50 %, synes vi det bør motsvares av sterkere inntektsutjevning. Utvalget foreslår da også økt inntektsutjevning,² samtidig som i alle fall representantene fra regjeringspartiene i utvalget foreslår å avvike selskapsskatten som kommunal skattekilde. *Vi støtter opp om en slik endring i inntektsutjevningen og at selskapsskatten fullt ut blir statlig.* Hvis disse endringene faktisk blir realisert f.o.m. 2009, synes vi en skatteandel på opp mot 50 % er en akseptabel "lokal finansieringsdel". *Vi ser for oss at kommuneopplegget i de enkelte års statsbudsjett kan ha som rettesnor (handlingsregel) at skatteandelen skal tilpasses innenfor en korridor fra 45 % til maksimalt 50 %. Av fordelingsmessige hensyn vil vi gi sterkere støtte til en skatteandel nærmere 45 % enn 50 %.*

Vi støtter ellers utvalgets oppfatning om at det ikke trengs innføres noen ordning der staten garanterer for deler av avviket mellom anslått og faktisk skatteingang.³ I den grad det skulle bli lokal beskatningsfrihet ser vi det som naturlig at den delen av en kommunes

¹ Omfatter de 14 kommunene Bykle, Valle, Bygland, Evje og Hornnes, Iveland, Gjerstad, Vegårshei, Åmli, Marnardal, Audnedal, Åseral, Hægebostad, Kvinesdal og Sirdal. I tillegg er Froland med som observatør.

² 60 istedenfor 55 % kompensasjonsgrad og trekkprosent i den symmetriske delen av inntektsutjevningen.

³ Dvs. at vi f.eks ikke gir tilslutning til modellen for prognosebasert inntektsutjevning som Borge-utvalget lanserte.

skatteinntekter som vil avvike fra inntektene basert på et "normert skattøre", ikke inntektsutjevnes. Som ledd i den generelle tilpasningen av skattører og skatteandel i kommuneopplegget over statsbudsjettet, vil vi trekke fram muligheten for også å kunne *oppjustere satsen for naturressursskatt*. Satsen har her ligget nominelt uendret over mange år.

Selskapsskatt

En andel av selskapsskatten ble tilbakeført til kommunene igjen i budsjettopplegget for 2005.⁴ Inntekten fra selskapsskatten gjøres kjent i kommuneproposisjonen. Kommunenes andel av selskapsskatten er ingen tilleggsinntekt for kommunene. Da en andel av selskapsskatten (5.486 mill. kr) ble tilbakeført til kommunene i 2005, ble rammetilskuddet redusert med 4.371 mill. kr, og skatt fra forskuddspliktige skattytere redusert med 1.115 mill. kr. Selv om dagens fordeling av selskapsskatten tar utgangspunkt i lokaliseringen av arbeidsplassene i den enkelte virksomhet, er det store inntektsforskjeller knyttet til selskapsskatten mellom kommunene. I tillegg vil selskapsskatten kunne variere mye fra år til år for den enkelte kommune. De fire representantene fra Regjeringspartiene i Sørheim-utvalget anbefaler at selskapsskatten avvikles som kommunal inntekt, og at den kommunale delen av skatt fra personlige skattytere øker tilsvarende.

Våre kommentarer og anbefalinger:

Det er ikke dokumentert at lokalpolitikeres interesse for næringsutvikling var lavere i de årene hele selskapsskatten tilfalt staten enn i årene etter omleggingen. Erfaring viser at tilrettelegging for etablering av nye og sikring av eksisterende arbeidsplasser uansett har høy prioritet blant lokale folkevalgte. Mange kommuner har utviklet et fruktbart samarbeid om etablering av næringsarealer. En konkurranse om selskapsskatten mellom nabokommuner kan vanskeliggjøre samarbeidsløsninger som er samfunnsøkonomisk riktige. Fordi selskapsskatten er svært ulikt fordelt på kommunene, tilsier målsettingen om et likeverdig tjenestetilbud en enda høyere utjevning av skatteinntektene dersom kommunene skal ha en andel av selskapsskatten enn om kommunene kun får skatt fra personlige skattytere.

Vi syns argumentene for å fjerne selskapsskatten som kommunal inntektskilde er mer tungtveiende enn motargumentene, og går derfor inn for at selskapsskatten igjen skal bli en fullt ut statlig skatteinntekt f.o.m. 2009. Vi ønsker at bortfallet av selskapsskatt også kompenseres noe i form av økt rammetilskudd – altså ikke at hele kompensasjonen kommer som økt skatt fra personlige skattytere/forskuddsordningen. Igjen legger vi her fordelingsmessige hensyn stor vekt (ved at et slikt "grep" isolert sett trekker i retning av en skatteandel nærmere 45 enn 50 %), og konstaterer blant annet at

⁴ Etter å ha vært fordelt til staten fullt ut i perioden 1999-2004.

rammetilskuddet isolert sett ble redusert ganske mye da selskapsskatten ble gjeninnført i 2005.⁵

Inntektsutjevning

Sørheim-utvalgets flertall mener at selve utjevningsmodellen med en symmetrisk utjevning i bunnen og en tilleggskompensasjon til kommuner med skatteinntekter under 90 % av landsgjennomsnittet, er oversiktlig samtidig som det tas særlig hensyn til kommuner med lave skatteinntekter. Flertallet mener at inntektsutjevningen ikke er tilstrekkelig i forhold til å sikre kommuner med svakt inntektsgrunnlag nødvendige ressurser og anbefaler å øke kompensasjonsgraden og trekkprosenten med 5 %-poeng fra 55 % til 60 % innenfor den symmetriske delen av utjevningen.⁶

Våre kommentarer og anbefalinger:

Vi støtter tilrådingen fra flertallet i Sørheim-utvalget. Inntektsutjevningen ble gjort sterkere samtidig med gjeninnføringen av selskapsskatt i 2005. *Ved at inntektsutjevningen nå foreslås å bli enda noe sterkere (ved en økning fra 55 til 60 % i den symmetriske delen), samtidig som kanskje selskapsskatten reverseres igjen, mener vi det blir gjort tilstrekkelige tilpasninger ut fra fordelingshensyn.* Vi vektlegger at det også må være tilstrekkelige incentivvirkninger i et system som baserer seg på en rimelig stor skatteandel. Med 60 % kompensasjonsgrad og 35 tilleggskompensasjon for kommuner under 90 % av landsgjennomsnittet for skatteinntekter, vil alle disse kommunene ha en incentiveeffekt på bare 5 % av én ekstra skattekrone.⁷ Ved en meget sterk grad av inntektsutjevning blir derfor incentiveeffektene knyttet til egen skatteinntektsutvikling høyst beskjedne, noe som egentlig trekker i retning av at frie inntekter i stor grad kunne bestått av rammeoverføringer alene. ***Så lenge vi ønsker en skatteandel i intervallet 45-50 % (og som nevnt nærmere 45 enn 50 %), bør det også være klare incentiveeffekter i skattefinansieringen.***

Distriktpolitiske tilskudd

I tillegg til å sikre innbyggerne grunnlag for et likeverdig tjenestetilbud skal inntektssystemet også bidra til å opprettholde bosettingsmønsteret slik at hele landet tas i bruk. For å få til dette skal deler av inntektssystemet sørge for inntektsulikheter slik at små kommuner og kommuner i Nord-Norge har mulighet til å ha et bedre utbygd tjenestetilbud enn andre kommuner. Utvalgets flertall anbefaler å samle dagens regionalpolitiske ordninger i inntektssystemet, dvs. Nord-Norgetilskuddet, regionaltilskuddet og en del av skjønnsrammen som fordeles på grunnlag av regionalpolitiske vurderinger, i ett nytt distriktpolitisk tilskudd. Kriteriene for

⁵ Med tett opp til 80 % av selskapsskatten på 5,486 mrd. kr ved gjeninnføringen i 2005.

⁶ Mens (ekstra-)kompensasjonsgraden og referansenivået for tilleggskompensasjonen opprettholdes på hhv. 35 % og 90 %.

⁷ Kommuner som ligger utover 90 % av landsgjennomsnittet, vil ha en marginal incentiveeffekt på 40 % (mot 45 % i dagens system).

fordeling av det nye tilskuddet kobles til det distriktspolitiske virkeområdet. Sørheim-utvalgets forslag til nytt tilskudd omfatter kommuner som har de største distriktspolitiske utfordringene (kommuner i sone IV og III) og som har en gjennomsnittlig skatteinntekt de siste tre årene som er lavere enn 120 prosent av landsgjennomsnittet.⁸ Sone II ligger også innenfor virkeområdet til de distriktspolitiske virkemidlene, men ingen av kommunene her er kvalifisert for distriktspolitisk tilskudd ifølge utvalgets modell.

Våre kommentarer og anbefalinger:

Dagens regionalpolitiske ordninger i inntektssystemet er i hovedsak basert på geografi (Nord-Norgetilskuddet), innbyggertall (regionaltilskuddet) og skatteinntekter (regionaltilskuddet), mens det ikke ligger noen direkte vurdering til grunn for hvilke kommuner som har behov for regionalpolitiske tiltak. ***Vi støtter utvalgets forslag om å koble et nytt distriktspolitisk tilskudd til det distriktspolitiske virkemiddelområdet.*** Vi vil argumentere for at utfordringene ved å være en distriktskommune med lave inntekter og lavt innbyggertall i praksis ikke er så skarpt avgrenset som dagens utforming av regionaltilskuddet indikerer: Utfordringene er mye av de samme selv om en kommune akkurat skulle passere dagens maksimale innbyggertall på 3.199. Vi støtter derfor de prinsippene i modellen fra Sørheim-utvalget som er mer fleksible⁹ og som derfor ikke gir like dramatiske utslag av små endringer i innbyggertall som dagens regionaltilskudd. Dette bidrar til mer langsiktighet i de distriktspolitiske overføringene over inntektssystemet, noe som vi ser på som en klar fordel.

Fordelingen av distriktstilskuddet mellom de ulike sonene i Sørheim-utvalgets modell er basert på en skjønsmessig vekting mellom sonene, bl.a. ut fra et ønske om fremdeles å prioritere Nord-Norge spesielt innenfor det distriktspolitiske tilskuddet, og ønsket om å begrense omfordelingsvirkningene. Den finmaskede inndelingen (graderingen) av distriktstilskuddet for kommuner i sone III med indeks i intervallet 36-46, baseres også på skjønsmessige vurderinger.¹⁰

Vi mener utvalgets forslag har noen klare, uheldige omfordelingsvirkninger ved at mange typiske og små distriktskommuner kommer til dels vesentlig dårligere ut. Utvalgets flertall slår da også fast at små kommuner som mister regionaltilskudd, må vurderes særskilt i forbindelse med den helhetlige gjennomgangen av inntektssystemet, og eventuelt kompenseres gjennom skjønnstilskuddet. ***Vi syns at innføring av et særskilt småkommune-tilskudd vil være en høyst aktuell "kompensasjonsmodell" – og tilrår sterkt at slik kompensasjon utløses som en del***

⁸ I tillegg til alle kommuner i sone IV innenfor skattegrensen foreslås det at kommuner innenfor sone III med en indeks lavere enn eller lik 35, tildeles fullt tilskudd

⁹ Ved at det heller benyttes gjennomsnittsberegninger for skatteinntektene de siste tre årene og at det ikke settes noen absolutt øvre grense for en kommunes innbyggertall.

¹⁰ Selve lengden på intervallet må også oppfattes å være skjønsmessig fastsatt.

av det distriktpolitiske tilskuddet. Generelt ser vi for oss at modellen utformes ved at alle kommuner (utenom de i Nord-Norge og de utenfor virkeområdet/sone I) som ikke får kompensert regionaltilskuddet helt eller delvis i form av det nye distriktstilskuddet, får utløst et småkommune-tilskudd i tillegg. Dette småkommune-tilskuddet oppfattes da å være en del av den totale rammen for distriktstilskuddet, men at det finansieres med friske midler ved selve innføringen (på linje med hva vi foreslår for vekstkommune-tilskuddet).

Foruten at kommunen ligger innenfor virkeområdet til de distriktpolitiske virkemidlene (sone IV, III eller II), ser vi for oss at småkommune-tilskuddet skal omfatte kommuner med gjennomsnittlig innbyggertall under 2.000 de siste tre årene og gjennomsnittlig skatteinntekt under 120 % av landsgjennomsnittet i samme periode. Konkret vil vi anbefale at modellen fra Sørheim-utvalget endres ved å oppjustere den tilskuddsdelen som er fast per kommune, til 4,911 mill. kr¹¹ for alle kommuner som tilfredsstiller kriteriene nevnt ovenfor. Dette tilskuddet blir derfor likt uavhengig av om kommunene er i sone II, III eller IV, mens kommunene i Nord-Norge beholder tilskuddet slik som beregnet av Sørheim-utvalget.¹² Vi ser ellers for oss at dette elementet i tilskuddet utmåles uavhengig av hvilken distriktsindeks den enkelte kommune måtte ha.

Småkommune-kompensasjonen bør også utløses til kommuner med et gjennomsnittlig innbyggertall mellom 2.000 og 3.000 innbyggere de siste tre årene, og som i dagens system har vært kvalifisert for regionaltilskudd. Vi foreslår her en nedtrapping av den faste kommunedelen ved at kommuner mellom 2.000 og 2.250 innbyggere får 20 % reduksjon¹³, kommuner mellom 2.250 og 2.500 innbyggere får 40 %, osv. I vedlegg har vi vist effektberegninger av denne modellen ("K14-modellen") for aktuelle kommuner ifølge beregningsmaterialet til Sørheim-utvalget.¹⁴

Vi viser til avsnittet om skjønnsmidler der vi argumenterer for også å inkludere kompensasjonen for differensiert arbeidsgiveravgift i det distriktpolitiske tilskuddet. Vi mener det ville vært fordelaktig at også denne kompensasjonen hadde blitt inkludert og lagt inn som egen kolonne i utmålingen av distriktstilskuddet, slik at all distriktpolitikk i inntektssystemet blir samlet i ett tilskudd.

Befolkningsoppdatering og "vekst-tilskudd"

Sørheim-utvalget anbefaler å opprettholde oppdateringen av innbyggertallet ved beregningen av inntektsutjevningen. Vekstkommuner får da rask kompensasjon for

¹¹ Lik "referansenivået" for regionaltilskuddet i 2006, brukt i beregningene til Sørheim-utvalget.

¹² Det vil være naturlig at den faste kommunedelen av distriktpolitisk tilskudd til Nordlandskommunene også oppjusteres til minst nivået på 4,911 mill. kr (fra 4,806 mill. kr ifølge beregningene til Sørheim-utvalget).

¹³ Dvs. 20 % tilpasning/tilnærming mellom et nivå på 4,911 mill. kr og til nivået i Sørheim-modellen for den delen som er fast per kommune.

¹⁴ Bunnlinjen i denne beregningen sammenligner totalen både mot regionaltilskuddet og forslaget til distriktpolitisk tilskudd i modellen fra Sørheim-utvalget.

nye innbyggere. Når det gjelder fordelingen av innbyggertilskuddet og beregning av utgiftsbehov (utgiftsutjevningen) anbefaler utvalget å endre telledato til 1. juli året før budsjettåret. Utvalget foreslår videre at kommuner som har en befolkningsøkning som er høyere enn det doble av veksten på landsbasis i gjennomsnitt de siste tre årene, og som har lavere skatteinntekter enn 140 % av landsgjennomsnittet i samme periode, får et veksttilskudd. Tilskuddet settes til 50.000 kr per nye innbygger utover vekstgrensen.

Våre kommentarer og anbefalinger:

Kommunene har små muligheter til å forutse konsekvensene av befolkningsendringene i rammetilskuddet. ***Av hensyn til forutsigbarhet og forenkling støtter vi utvalgets forslag om endring i telledato for deling av innbyggertilskudd og beregning av utgiftsutjevningen.***

For at effektene av endret innbyggertall og alderssammensetning skal kunne inkluderes i beregningen av det foreslåtte inntektsgarantitilskuddet, er det også nødvendig med en slik endring i telletidspunkt. *Vi kan derfor argumentere for endring av telledato siden vi også støtter forslaget om innføring av et inntektsgarantitilskudd.* Det frigjøres også noen skjønnsmidler ved en slik omlegging, siden det ikke vil være behov for en særskilt avsetning i skjønnsmiddelrammen som i nåværende system har gått til delvis kompensasjon for tap ved oppdatering av innbyggertall i reberegningen av rammetilskuddet det aktuelle år.¹⁵

Vi støtter anbefalingen om et eget veksttilskudd i samsvar med beregningsprinsippene i modellen fra Sørheim-utvalget. Vi synes det er naturlig at innføringen av et slikt nytt tilskudd finansieres av friske midler, siden det er snakk om en særskilt kompensasjon til én bestemt gruppe kommuner.

Skjønnsmidler

Skjønnsmidlene er bl.a. et supplement til innbyggertilskuddet for å ivareta spesielle lokale forhold som ikke i tilstrekkelig grad fanges opp av den kriteriebaserte utgiftsutjevningen. En del av skjønnsmidlene har også regionalpolitisk begrunnelse. Sørheim-utvalget anbefaler å redusere skjønnssrammen ved å overføre midler til det distriktspolitiske tilskuddet, til veksttilskuddet og at kompensasjon for endringene i inntektssystemet i perioden 2002 – 2006 legges til innbyggertilskuddet.

Våre kommentarer og anbefalinger:

Vi støtter innstillingen til utvalget om en viss reduksjon i skjønnsmidlene, men anbefaler at alle regionalpolitiske midler løftes ut av skjønnsmiddelrammen. Vi ønsker derfor at også den delen av skjønnssrammen som kompenserer kommuner for

¹⁵ 50 mill. kr avsatt sentralt både i 2007 og 2008. I tillegg har vel også noe av fylkesmennenes "frie skjønnsmidler" blitt anvendt til slik kompensasjon.

forhøyet sats etter tilbakeføringen av differensiert arbeidsgiveravgift, trekkes ut fra skjønnsmidlene og legges inn i rammen for det distriktpolitiske tilskuddet. Dette vil bare være en teknisk justering da kompensasjonen for differensiert arbeidsgiveravgift forutsettes å bli fordelt på samme måte uavhengig av hvilken statsbudsjett-post som den legges inn under. All distriktpolitikk i inntektssystemet vil da bli samlet i ett tilskudd. De kompensasjonsmidlene som skal rettes mot næringslivet i de kommunene med forhøyet arbeidsgiveravgift (i Agder gjelder dette bedrifter innenfor sone 1a), kanaliseres i dag via fylkeskommunene. Vi syns at disse midlene mer praktisk heller kan utbetales direkte til aktuelle kommuner (som en del av og spesifisert som egen kolonne i utmålingen av distriktstilskuddet over inntektssystemet), men at kommunene vil være pliktig til fortsatt å bruke disse midlene som styrkingstiltak overfor næringslivet/private bedrifter.

Overgangsordningen/inntektsgarantitilskudd

Dagens overgangsordning har blitt kritisert for å være komplisert bl.a. fordi det kan være en skjønsmessig vurdering om en endring skal omfattes, at større endringer kan få en særskilt overgangsperiode i skjønnsmidlene, m.v. Sørheim-utvalget anbefaler at dagens overgangsordning erstattes av en inntektsgarantiordning som skjermer kommunene mot endring i rammetilskuddet som er 300 kr lavere regnet per innbygger enn den generelle endringen i rammetilskuddet på landsbasis. Inntektsgarantiordningen foreslås finansiert ved at alle landets kommuner trekkes et like stort beløp regnet per innbygger.

Våre kommentarer og anbefalinger:

Dagens overgangsordning er forutsigbar, og en kan regne på egen kommune uten at det er nødvendig å kjenne til utviklingen for alle kommunene. Imidlertid er dagens overgangsordning uavhengig av størrelsen på endringene med mindre det f. eks legges særskilt kompensasjon inn i skjønnsrammen. Dette kan føre til store årlige reduksjoner selv om ett års endring kan omfatte flere forhold som kan ha motsatt effekt for den enkelte kommune.

Det foreslåtte inntektsgarantitilskuddet vil også omfatte endring i kriterieverdiene. For kommuner med befolkningsnedgang og store endringer i befolkningssammensetningen som gir et lavere beregnet utgiftsbehov, vil et inntektsgarantitilskudd gi et tryggere og bedre sikkerhetsnett. *Vi vil vektlegge slike forhold sterkest og støtter derfor opp om Sørheim-utvalgets inntektsgarantiordning og avvikling av dagens overgangsordning.* Sørheim-utvalgets inntektsgaranti-grense på 300 kr/innb. lavere enn endringen på landsbasis, innebærer et høyere "gulv" for maksimal inntektsreduksjon fra et år til et annet sammenlignet med Borge-utvalgets innstilling. Det konstaterer vi med tilfredshet.

DISTRIKTSPOLITISK TILSKUDD – ”K14-MODELLEN” SAMMENLIGNET MED FORSLAGET FRA SØRHEIM-UTVALGET

Sørheim-modellen (modell 1)

		Per innb. (kroner)	Per kommune (1.000 kr)
Sone IV -	tiltakssonen	3 383	14 417
Sone IV -	Troms*	1 316	5 607
Sone IV -	Nordland**	1 128	4 806
Sone III	øvrige komm.	752	3 204
	indeks ≤35	564	2 403
	indeks 36-38	451	1 922
	indeks 39-41	338	1 442
	indeks 42-44	226	961
	indeks 45-46	113	481
	indeks ≥47	0	0
Sone II		0	0

*) Inkl. Trømsø i sone III

**) Inkl. Bodø i sone III

”K14-MODELLEN”

		Per innb. (kroner)	Per kommune (1000 kr)					
			Innb.tall < 2000	Innb.tall 2000 - 2249	Innb.tall 2250 - 2499	Innb.tall 2500 -2749	Innb.tall 2750 - 2999	Innb.tall > 2999
Sone IV -	tiltakssonen	3 383	14 417	14 417	14 417	14 417	14 417	14 417
Sone IV -	Troms*	1 316	5 607	5 607	5 607	5 607	5 607	5 607
Sone IV -	Nordland**	1 128	4 806	4 806	4 806	4 806	4 806	4 806
Sone III	øvrige komm.	752	4 911	4 570	4 228	3 887	3 545	3 204
	indeks ≤35	564	4 911	4 409	3 908	3 406	2 905	2 403
	indeks 36-38	451	4 911	4 313	3 715	3 118	2 520	1 922
	indeks 39-41	338	4 911	4 217	3 523	2 830	2 136	1 442
	indeks 42-44	226	4 911	4 121	3 331	2 541	1 751	961
	indeks 45-46	113	4 911	4 025	3 139	2 253	1 367	481
	indeks ≥47	0	4 911	3 929	2 947	1 964	982	0
Sone II		0	4 911	3 929	2 947	1 964	982	0

*) Inkl. Trømsø i sone III

**) Inkl. Bodø i sone III

Denne modellen tar hensyn til at tilskuddet per kommune i realiteten kan sees på som et småkommunetilskudd fordi det gir mer pr innbygger til små kommuner. Modellen styrker fordelingen mot småkommunene ved å oppjustere den tilskuddsdelen som er fast pr kommune til 4,911 millioner til alle kommuner med mindre enn 2000 innbyggere. Dette tilskuddet blir likt uavhengig av om kommunene er i sone II, III eller IV. Kommunene i Nord-Norge beholder tilskuddet som i Sørheimutvalget.¹ For kommuner mellom 2.000 og 3.000 innbyggere er det bakt inn en lineær nedtrapping av det faste kommune-elementet i tilskuddet. Tilskuddsdelen som gis per innbygger er beholdt som i Sørheimutvalget. Dette betyr at distriktsindeksen fortsatt har betydning, men for småkommunene betyr den relativt mindre.

I tabellen nedenfor kan de aktuelle satsene for den enkelte kommune sees i kolonnene 6 og 7. Tilskuddet etter modell ”K14-modellen” ligger i kolonne 8.

¹ Det vil her være naturlig å justere tilskuddet til Nordlandskommunene (på 4.806 mill. ifølge Sørheim-utvalget) opp til minst 4,911 mill. kr.

Beregninger "småkommune-kompensasjon"- "K-14 modellen"										
Lik sats pr. kommune uavhengig av sone og distriktsindeks (4.911 mill), samme satser pr. innbygger som i Sørheim utv.										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kommune	Innbyggertall 1.1.2005	Regional- tilskudd '06	Sone	Distrikts indeks	Distrikts- politisk tilskudd i Sørheim- utv	Sats pr innb.	Sats pr komm.	Distrikts- politisk tilskudd i "K-14 mod"	Differanse mot Regional- tilskudd '06	Differanse mot Sørheim- utv.
0118 Aremark	1 425	4 911	3	42	1 283	226	4 911	5 233	322	3 950
0121 Rømskog	667	4 911	3	44	1 112	226	4 911	5 062	151	3 950
0430 Stor-Elvdal	2 832	4 911	4	10	5 333	752	3 545	5 675	764	342
0432 Rendalen	2 105	4 911	4	12	4 786	752	4 570	6 153	1 242	1 367
0434 Engerdal	1 499	4 911	4	19	4 331	752	4 911	6 038	1 127	1 707
0436 Tolga	1 778	4 911	4	27	4 541	752	4 911	6 248	1 337	1 707
0438 Alvdal	2 416	4 911	4	37	5 020	752	4 228	6 045	1 134	1 025
0439 Folldal	1 717	4 911	4	16	4 495	752	4 911	6 202	1 291	1 707
0441 Os	2 087	4 911	4	34	4 773	752	4 570	6 139	1 228	1 366
0511 Dovre	2 875	4 911	4	22	5 365	752	3 545	5 707	796	342
0512 Lesja	2 184	4 911	4	20	4 846	752	4 570	6 212	1 301	1 367
0513 Skjåk	2 394	4 911	4	23	5 004	752	4 228	6 028	1 117	1 025
0514 Lom	2 467	4 911	4	28	5 059	752	4 228	6 083	1 172	1 025
0541 Etnedal	1 397	4 911	3	22	3 191	564	4 911	5 699	788	2 508
0543 Vestre Slidre	2 245	4 911	3	31	3 669	564	4 409	5 675	764	2 006
0545 Vang	1 613	4 911	3	20	3 312	564	4 911	5 821	910	2 508
0615 Flå	1 014	4 911	3	19	2 975	564	4 911	5 483	572	2 508
0622 Krødsherad	2 151	4 911	3	49	0	0	3 929	3 929	-982	3 929
0631 Flesberg	2 517	4 911	3	53	0	0	1 964	1 964	-2 947	1 964
0632 Rollag	1 441	4 911	3	41	1 929	338	4 911	5 398	487	3 469
0827 Hjartdal	1 633	4 911	3	42	1 329	226	4 911	5 280	369	3 951
0828 Seljord	2 919	4 911	4	35	5 398	752	3 204	5 399	488	1
0829 Kviteseid	2 598	4 911	4	29	5 157	752	3 887	5 841	930	684
0830 Nissedal	1 408	4 911	4	25	4 262	752	4 911	5 970	1 059	1 707
0831 Fyresdal	1 353	4 911	4	28	4 221	752	4 911	5 928	1 017	1 707
0911 Gjerstad	2 500	4 911	3	37	3 050	451	3 118	4 246	-666	1 195
0912 Vegårshei	1 854	4 911	3	45	690	113	4 911	5 121	210	4 431
0929 Åmli	1 801	4 911	4	17	4 558	752	4 911	6 265	1 354	1 707
0935 Iveland	1 154	4 911	2	55	0	0	4 911	4 911	0	4 911
0938 Bygland	1 327	4 911	3	25	3 151	564	4 911	5 659	748	2 508
1021 Marnardal	2 167	4 911	3	38	2 900	451	4 313	5 290	379	2 390
1027 Audnedal	1 575	4 911	3	47	0	0	4 911	4 911	0	4 911
1034 Hægebostad	1 594	4 911	3	34	3 302	564	4 911	5 810	899	2 508
1141 Finnøy	2 772	4 911	3	52	0	0	982	982	-3 929	982
1144 Kvitsøy	511	4 911	3	49	0	0	4 911	4 911	0	4 911
1145 Bokn	769	4 911	2	47	0	0	4 911	4 911	0	4 911
1151 Utsira	213	4 911	4	39	3 364	752	4 911	5 071	160	1 707
1222 Fitjar	2 895	4 911	3	45	807	113	1 367	1 694	-3 217	887
1223 Tysnes	2 825	4 911	3	31	3 996	564	2 905	4 498	-413	502
1227 Jondal	1 078	4 911	4	21	4 014	752	4 911	5 722	811	1 707
1234 Granvin	1 008	4 911	3	28	2 971	564	4 911	5 480	569	2 508

1242 Samnanger	2 322	4 911	3	44	1 485	226	3 331	3 856	-1 055	2 371
1264 Austrheim	2 527	0	2	46	0	0	1 964	1 964	1 964	1 964
1265 Fedje	661	4 911	3	34	2 776	564	4 911	5 284	373	2 508
1266 Masfjorden	1 693	0	3	16	3 358	564	4 911	5 866	5 866	2 508
1411 Gulen	2 459	4 911	3	37	3 032	451	3 715	4 824	-87	1 792
1412 Solund	875	4 911	3	17	2 896	564	4 911	5 405	494	2 508
1413 Hyllestad	1 526	4 911	3	9	3 263	564	4 911	5 772	861	2 508
1417 Vik	2 881	4 911	3	20	4 027	564	2 905	4 530	-381	502
1418 Balestrand	1 431	4 911	3	17	3 210	564	4 911	5 718	807	2 508
1419 Leikanger	2 209	4 911	3	41	2 189	338	4 217	4 964	53	2 775
1429 Fjaler	2 916	4 911	3	28	4 047	564	2 905	4 550	-361	502
1430 Gaular	2 749	4 911	3	41	2 372	338	2 830	3 759	-1 152	1 387
1431 Jølster	2 918	4 911	3	39	2 429	338	1 442	2 428	-2 483	-1
1433 Naustdal	2 682	4 911	3	43	1 566	226	2 541	3 147	-1 764	1 581
1441 Selje	2 999	4 911	3	20	4 094	564	2 403	4 094	-817	0
1444 Hornindal	1 197	4 911	3	28	3 078	564	4 911	5 586	675	2 508
1514 Sande	2 576	4 911	3	17	3 855	564	3 406	4 859	-52	1 003
1524 Norddal	1 817	0	3	19	3 427	564	4 911	5 936	5 936	2 508
1526 Stordal	1 007	4 911	3	30	2 971	564	4 911	5 479	568	2 508
1545 Midsund	1 939	4 911	3	26	3 496	564	4 911	6 005	1 094	2 508
1546 Sandøy	1 274	4 911	3	34	3 121	564	4 911	5 630	719	2 508
1557 Gjemnes	2 700	4 911	3	44	1 570	226	2 541	3 151	-1 760	1 581
1567 Rindal	2 101	4 911	4	26	4 783	752	4 570	6 150	1 239	1 366
1571 Halså	1 697	4 911	4	11	4 480	752	4 911	6 187	1 276	1 707
1573 Smøla	2 195	4 911	4	10	4 854	752	4 570	6 221	1 310	1 367
1613 Snillfjord	1 026	4 911	4	21	3 975	752	4 911	5 683	772	1 707
1622 Agdenes	1 799	4 911	4	30	4 556	752	4 911	6 264	1 353	1 707
1632 Roan	1 074	4 911	4	13	4 011	752	4 911	5 719	808	1 707
1633 Osen	1 052	4 911	4	11	3 995	752	4 911	5 702	791	1 707
1635 Rennebu	2 660	4 911	4	19	5 204	752	3 887	5 887	976	684
1644 Holtålen	2 132	4 911	4	16	4 807	752	4 570	6 173	1 262	1 366
1711 Meråker	2 560	4 911	4	20	5 129	752	3 887	5 812	901	684
1717 Frosta	2 493	4 911	3	35	3 809	564	3 908	5 314	403	1 505
1723 Mosvik	888	4 911	4	23	3 871	752	4 911	5 579	668	1 707
1724 Verran	2 670	4 911	4	14	5 211	752	3 887	5 895	984	684
1725 Namdalseid	1 781	4 911	4	24	4 543	752	4 911	6 250	1 339	1 707
1736 Snåsa	2 260	4 911	4	19	4 903	752	4 228	5 928	1 017	1 025
1738 Lierne	1 509	4 911	4	19	4 338	752	4 911	6 046	1 135	1 707
1739 Røyrvik	542	0	4	12	3 611	752	4 911	5 319	5 319	1 707
1742 Grong	2 481	4 911	4	25	5 069	752	4 228	6 094	1 183	1 025
1743 Høylandet	1 247	4 911	4	20	4 141	752	4 911	5 849	938	1 707
1748 Fosnes	717	4 911	4	12	3 743	752	4 911	5 450	539	1 707
1749 Flatanger	1 205	4 911	4	8	4 110	752	4 911	5 817	906	1 707
1755 Leka	609	4 911	4	5	3 662	752	4 911	5 369	458	1 707
Sum		397 791			283 262			446 206	48 415	162 944